

Fylkesmannen i Aust-Agder

Miljøvern avdelingen

Vår dato 19.11.2010

Vår referanse: 2010/3633/EBO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Eva Boman, 37 01 75 43

Arkiv nr.

Deres referanse

Inspeksjonsrapport

Inspeksjon ved Birkeland renseanlegg, Birkenes kommune

Dato for inspeksjonen: 15.10.2010
Rapportnummer: 2010.036.I.FMAA
Saksnr. hos Fylkesmannen: 2010/3633/EBO

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra virksomheten: Kjell L. Andersen, Siren Frigstad, Rolf Heia og Finn Landås	Fra Fylkesmannen: Ildikó Nordensvan og Eva Boman

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble konstatert ved Birkeland renseanlegg under inspeksjonen 15.10.2010.

Denne rapporten har status som foreløpig. Dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil i rapporten innen 2 uker etter at rapporten er mottatt, er rapporten å anse som endelig.

Fylkesmannen avdekket 3 avvik og 1 anmerkning under inspeksjonen.

- Kommunen mangler risikovurdering for avløpsanlegget
- Kommunen mangler vedtatt saneringsplan for ledningsnett
- Kommunen har ikke gjort tilstrekkelige forberedelser for å tilpasse avløpsanlegget til framtidige klimaendringer

Avvikene og anmerkningen er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Vi ber Birkenes kommune om en skriftlig bekreftelse innen 31.01.2011 på at avvikene er rettet. Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Dato: 09.11.2010 Fylkesmannen i Aust-Agder

Eva Boman
(etter fullmakt)

Kontrollert anlegg

Navn: Birkeland renseanlegg	Org.nr.: 964 965 870
Adresse: Postboks 115, 4795 Birkeland	Anleggsnr: 0928.0018.01
Kommune: Birkenes/0928	Risikoklasse: 3
Tillatelse sist oppdatert: 23.01.2001	Bransjenr. (NACE-kode): 75.110:
	Virksomhetens telefon: 37 28 15 00

Bakgrunnen for inspeksjonen:

Denne inspeksjonen inngår i en nasjonal tilsynsaksjon rettet mot avløpsanlegg etter kapittel 14 i forurensningsforskriften.

Rapportens innhold

Følgende hovedtema ble kontrollert:

- oppfølging av krav i forurensningsforskriften kapittel 14
- drift av renseanlegg og rensekrav til anlegget
- drift og fornyelse av ledningsanlegg
- kontroll med overløp
- klimatilpassing i avløpsanlegg
- internkontroll (risikovurderinger og avviksbehandling)

Regelverk

- Lov om 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften).
- Forskrift 6. desember 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5
- Avløpsanleggets tillatelse gitt av Fylkesmannen etter forurensningsloven

Informasjon om regelverk og hjelpemidler finner du på www.klif.no og www.regelhjelp.no

Definisjoner

Avvik: overtredelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen (for eksempel overtredelse av krav i forurensningsloven, produktkontrollloven og forskrifter hjemlet i disse lovene eller krav og vilkår fastsatt i tillatelse).

Anmerkning: et forhold som miljøvernmyndighetene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse og miljø og som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Oppfølging etter kontrollen

- Ingen tilbakemelding. Fylkesmannen avdekket ingen avvik eller anmerkninger innen de områdene som ble kontrollert. Vi anser derfor oppfølgingen etter inspeksjonen som avsluttet.
- Virksomheten plikter snarest å rette opp de avvikene som er beskrevet i denne rapporten. Vi ber Birkenes kommune om en skriftlig bekreftelse med dokumentasjon innen 31.01.2011 på at avvikene er rettet.

Varsel om tvangsmulkt

Dersom Fylkesmannen ikke innen 31.01.2011 har mottatt en bekreftelse med dokumentasjon på at avvikene er rettet, vil Fylkesmannen fatte vedtak om tvangsmulkt på kr. 10 000,- jf. forurensningsloven § 73.

Vedtaket vil gå ut på at en tvangsmulkt påløper dersom Fylkesmannen ikke har mottatt en bekreftelse på at avvikene er rettet innen 4 uker etter at vedtaket om tvangsmulkt ble fattet.

Dere har anledning til å kommentere dette varslet. Eventuelle kommentarer må sendes til Fylkesmannen innen 2 uker etter at denne rapporten er mottatt, jf § forvaltningsloven § 16.

Kontrollgebyr

Virksomheten skal betale gebyr for kontrollen, jf. *Forskrift om begrenning av forurensning* (forurensningsforskriften) § 39-6 om gebyr for kontroll av inntil en dags varighet i virksomheter med tillatelse. Fylkesmannen i Aust-Agder varsler med dette om at det vurderes å fatte vedtak om fastsettelse av risikoklasse 3 for Birkeland renseanlegg i Birkenes kommune. Dette innebærer at virksomheten skal betale kr. 11 200,- i gebyr for den gjennomførte inspeksjonen, jf. vedlagt brev med begrunnelse til vedtaket.

Avvik

Det ble funnet følgende avvik under Fylkesmannens kontroll:

- Avvik: 1: Avviksbehandling for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende.**

Avvik fra: Internkontrollforskriften § 5 punkt 7. (Avdekke og rette opp avvik)

Grunnlag for avviket er avkrysset nedenfor:

- 1A) Det er ikke etablert et skriftlig avviksbehandlingssystem for ytre miljø og for avløpsanlegget.
- 1B) Avviksbehandlingssystemet inkluderer ikke alle deler av avløpsanlegget (spesifiser hva som ikke er inkludert: avløpsnett, overløp, renseanlegg, utslippsmålinger etc.)
- 1C) Avviksproseduren benyttes ikke eller etterleves ikke i praksis (eksempelvis: manglende registrering av overskridelser).
- 1D) Annet delavvik (spesifiser).

Kommentar: Ingen merknader

- Avvik: 2: Risikovurdering for avløpsanlegget er ikke tilfredsstillende.**

Avvik fra Internkontrollforskriften § 5 punkt 6. (Vurdere risiko)

Grunnlag for avviket er avkrysset nedenfor:

- 2A) Det er ikke utarbeidet en skriftlig miljørisikovurdering for avløpsanlegget.
- 2B) Risikovurderingen er mangelfull/utilstrekkelig behandlet for noen områder. (f.eks. avløpsnett, overløp, renseanlegg)
- 2C) Det er ikke etablert rutiner for risikohåndtering av forhold med uakseptabel høy risiko.
- 2D) Klimatilpasning er ikke behandlet i og inngår ikke i risikovurderingen.
- 2E) Annet delavvik

Kommentarer: Det er ikke foretatt en dokumentert risikovurdering av avløpsanlegget. Det understrekes at en slik risikovurdering skal gjøres for alle delene av anlegget, eksempelvis for avløpsnett, overløp og selve renseanlegget. Vi legger ved en enkel veileder for utarbeiding av risikoanalyse.

Risikoanalysen må også inneholde en vurdering om framtidige klimaendringer. Birkenes kommune mener at renseanlegget ikke blir påvirket ved evt. klimaendringer fordi alt ledningsnett er separert, og store nedbørmengder er et lite problem for renseanlegget. Fylkesmannen anser likevel at kommunen må dokumentere at nødvendig vurdering er gjort for å møte fremtidige klimautfordringer. Selv om kommunen ikke har felles avløpsnett og

nettet er noenlunde tett, må kommunen vurdere andre aspekter i forhold til klimaendringer. Eksempel på dette er virkninger av økt nedbør som kan forårsake oversvømmelser med påfølgende elektriske kortslutninger, eller ødeleggelse av kabler for data- og styringssystemer. For mer informasjon viser vi til Klifs rapport: *Klimatilpasninger – Veiledning om mulige tiltak i avløpsanlegg* (TA-2317/2008).

Kommunen må også vurdere eventuelle mottiltak mot klimaeffekter for å tilpasse avløpsanlegget til framtidige klimaendringer, se delpunktene til avvik 3 nedenfor.

Vi ber om at kommunen oversender en risikovurdering som også inneholder klimatilpasning i avløpsanlegg. Fristen er 31. januar 2011.

Avvik: 3: Anleggseier har ikke gjort tilstrekkelige forberedelser for å tilpasse avløpsanlegget til framtidige klimaendringer.

Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-10 Utforming og drift av renseanlegg. Forskrift om internkontroll § 5 punkt 7 Avdekke og rette opp avvik.

Grunnlag for avviket er avkrysset nedenfor:

- 3A) Kommunen har ikke undersøkt hvordan regionen vil bli påvirket mht. framtidige klimaendringer.
- 3B) Det er ikke foretatt vurderinger eller beregninger av hvilke konsekvenser og virkninger forventede framtidige nedbørsmengder vil ha på avløpsnettet. (Nedbørsprognoser er ikke omsatt til virkninger på avløpsnettet ved modellberegninger eller ved andre vurderinger).
- 3C) Det er ikke gjennomført tiltak eller vedtatt planer for å hindre at overvann kommer inn på avløpsnettet.
- 3D) Det er ikke gjennomført tiltak eller gjort vedtak om konkrete tiltak på nett for å håndtere framtidige vannmengder
- 3E) Annet:

Kommentar: Se kommentar under avvik 2.

Avvik: 4 Overløp av urensset kloakkvann blir ikke tallfestet.

Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-5 Avløpsnett.

Grunnlag for avviket er avkrysset nedenfor:

- 4A) Vesentlige overløp mangler utstyr som enten registrerer vannmengde eller tidsvarighet for overløp av urensset vann.
- 4B) Forurensingsutslipp av urensset vann via alle overløp blir ikke tallfestet enten ved utslippsmålinger, modellering eller annen beregning.
- 4C) Kommunen har ikke oversikt over alle overløp på ledningsnett.
- 4D) Annet

Kommentar: Ingen merknader

Avvik 5: Avløpsledninger vedlikeholdes og fornyes ikke i tilstrekkelig omfang.

**Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-5 Avløpsnett.
Forskrift om internkontroll § 5 punkt 4 fastsette mål for ytre miljø.
Forskrift om internkontroll § 5 punkt 7 avdekke og rette opp avvik.**

Grunnlag for avviket er avkrysset nedenfor:

- 5A) De viktigste problemområder på nettet er ikke identifisert i en skriftlig dokumentasjon.
- 5B) Kommunen har ikke satt egne mål for funksjonskrav til avløpsnettet.
- 5C) Det foreligger ikke en saneringsplan for ledningsnett som er oppdatert etter 2005.
- 5D) Det er ikke satt måltall for årlig fornyingstakt eller investeringsnivå for ledningsnettet.
- 5E) Vedtatt fornyingstakt eller investeringsnivå i saneringsplanen gjennomføres ikke som forutsatt.
- 5F) Det langsiktige saneringsbehov for avløpsnett er ikke ivaretatt med den fornyingstakt som kommunen praktiserer.
- 5G) Annet

Kommentarer: Kommunen mangler saneringsplan for ledningsnett som er oppdatert etter 2005. Kommunen informerer om at hovedplan for VA er under utarbeidelse.

Kommunen har identifisert de viktigste problemområdene på avløpsnettet, men dette er ikke dokumentert. Kommunen har heller ikke satt egne funksjonsmål for ledningsnettet gjennom krav til inn- og utlekking, eller annen beregning.

Vi ber om at kommunen oversender en tidsplan for utarbeidelse av saneringsplan innen den fastsatte fristen.

Avvik 6: Driftsforhold i renseanlegg er ikke tilfredsstillende dokumentert.

Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-10.

Grunnlag for avviket er avkrysset nedenfor:

- 6A) Opplegg for opplæring av driftsoperatører er ikke utarbeidet/er ikke gjennomført.
- 6B) De styrende driftsparameterne i renseprosessene er ikke skriftlig dokumentert.
- 6C) Overvåkings- og alarmsystemer er utilstrekkelige til å sikre kontinuerlig god drift

- 6D) Vaktordning for renseanlegget er utilstrekkelig eller fungerer i praksis ikke godt nok.
- 6E) Kalibrering/kontroll av viktig utstyr blir ikke dokumentert.
(Kalibrering pH-elektroder, utstyr for dosering av fellingskjemikalier, syre/lut og polymer)
- 6F) Annet

Kommentarer: Ingen merknader

- Avvik 7: Kommunen har ikke rutiner for å vurdere grunnlaget for fastsettelse av rensekrav med henblikk på utløsning av nye krav til sine avløpsanlegg.**

Avvik fra Forurensingsforskriften § 11-3, § 14-1, § 14-6,7,8 og § 14-17.

Grunnlag for avvikene er avkrysset nedenfor:

- 7A) Kommunen har ikke foretatt en vurdering av om forbudet mot oppdeling av tettbebyggelser kan utløse nye rensekrav for relevante områder.
- 7B) Kommunen har ikke meldt fra til Fylkesmannen om at en konkret tettbebyggelse (etter forbudet trådte i kraft) har en p.e.-belastning som utløser rensekrav etter kapittel 14.
- 7C) Aktuelle eksisterende anlegg med fosforrensing har ikke vært vurdert med hensyn til kriterier for vesentlig endring som kan utløse krav til sekundærrensing.
- 7D) Kommunen har ikke meldt fra til Fylkesmannen om at et konkret avløpsanlegg har en faktisk, dokumentert vesentlig endring og som utløser krav til sekundærrensing.
- 7E) Annet

Kommentar: Ingen merknader

- Avvik 8 Kontroll med og/eller oppfylling av rensekrav for utslipp til vann overholdes ikke.**

Avvik fra Forurensingsforskriften § 14-13, § 14-12, § 14-11, § 14-2.

- 8A) Behandling og sammenstilling av primærdata (vannmengder, analyseresultater) til utslippstall som innrapporteres til KOSTRA er ikke tilstrekkelig kvalitetssikret.
(fagkyndig person, rutiner, prøver som utelates på feil grunnlag oa.)
- 8B) Overløp ved renseanlegget blir ikke tatt med i beregningen av rensegrad og utslippsmengder fra avløpsanlegget. (§14-11)
- 8C) Utslippsdata blir ikke løpende vurdert opp mot tillatelsens rensekrav.
(for sen inngripping ved dårlig drift og brudd på utslippskrav)
- 8D) Rensekravene i tillatelsen ble overskredet i året 2009. (§14-2)
(Spesifiseres med talleksempler)

8E) Annet

Kommentar: Ingen merknader

Anmerkning

Fylkesmannen har følgende anmerkning:

Birkeland renseanlegg har tilfredsstillende vaktordning og god bemanning med hyppig tilsyn.

Anlegget har imidlertid ingen overvåkings- eller alarmsystemer som gir automatisk varsling ved utfall av driften. Vi ber kommunen vurdere behovet for et alarmsystem ved renseanlegget.